

CONSOLIDARE, RESTAURARE ȘI AMENAJARE LA PALATUL ALEXANDRU IOAN CUZA –RUGINOASA

Adrian PUIȘORU*

Cuvinte cheie: Muzeul Memorial “Mihail Kogălniceanu”, amenajare, restaurare, conservare

Keywords: Memorial Museum “MK”, building, restoration, conservation

Abstract

Alexandru Ioan Cuza Palace of rust, currently perpetrator Union of Memorial Museum was built between 1800 and 1811 by the scribe (treasurer) Sturdza Sandulache which conducted the church estate, household annexes (now extinct) and park. Between 2008-2013, the former royal residence has been strengthened, restored, and thus regaining building glow of yesteryear. In the period 2012-2013, the palace was subjected to a new arrangement of the museum, which focused on a space fitted with interactive documentary: Prince Cuza hologram that shows one of the most famous speeches of the prince, touchscreens presenting information on Sturdza families Cuza, the history of the palace and scope of the rust. The interiors feature ambience restore middle of the nineteenth century. The ground floor guest rooms, dining room and pantry buffet. The most spacious room on the ground floor with direct exit to the terrace and garden is landscaped as a conference room and other cultural activities. Upstairs are found at large lounge, bedroom and work room of the prince, library, bedroom Elena Cuza, sons Demetrius and Alexander rooms and servants' room. In the new arrangement comes Ruginoasa Palace museum Romanian network to reunite with one of the most attractive.

Palatul Alexandru Ioan Cuza din Ruginoasa, actualmente Muzeul Memorial al înfăptuitorului Unirii Principatelor, a fost construit între 1800 și 1811 de către logofătul (vistiernicul) Săndulache Sturdza care a realizat și biserica moșiei, anexele gospodărești (azi dispărute) și parcul.

Planurile Palatului și ale bisericii au fost realizate de către arhitectul vienez Johan Freiwald, într-o arhitectură neoclasică, modă în acea perioadă în Moldova. Planurile parcului au fost realizate de către grădinarul neamț Mehler, având alei largi, arbori din țară și exotici, arboret și plante decorative, cât și două iazuri.

* Cercetător dr.ing., Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

Istoria Ruginoasei a fost legată multă vreme de una dintre marile familii aristocratice moldovenești, neamul Sturdzeștilor. Aceștia au stăpânit, timp de generații, moșia de la Ruginoasa, un domeniu de 8000 de ha.

În 1847 moștenitorul logofăt Costache Sturdza prefăce casa de la Ruginoasa după stilul gotic (neogotic) prin arhitectul Johan Brandel, neogoticul având mare căutare în Principatele românești.

La 13 ianuarie 1862, ca urmare a unor probleme financiare, Sturdzeștii vând moșia și curtea de la Ruginoasa domnitorului Alexandru Ioan Cuza cu prețul de 52011 galbeni. După renunțarea la reședința din Iași, de pe strada Lăpușneanu (astăzi Muzeul Unirii), Ruginoasa a rămas principala reședință din Moldova a Domnitorului Unirii. Până în 1864, repară și amenajează în totalitate castelul și curtea, ridicând nivelul architectural și înfățișarea, ca o ctitorie nouă, respectând stilul neoclasic.

Castelul de la Ruginoasa devine un adevărat palat, considerat ca reședință de suflet a familiei Cuza, locul preferat de odihnă și reconfortare.

Ruginoasa a cunoscut un eveniment tragic la 1873, când a fost adus aici trupul neînsuflețit al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, decedat la Heidelberg. Locul de veci a fost amenajat mai întâi la exteriorul bisericii, mormântul domnitorului Unirii transformând Ruginoasa într-un adevărat loc de pelerinaj. Prin clauzele testamentare ale lui Alexandru Ioan Cuza proprietatea revine fiului moștenitor Alexandru I., iar prin decesul acestuia revine soției sale, doamna Elena Cuza, rămânând cu drept de locuire, lucru neacceptat, aceasta plecând la Solești și Piatra Neamț.

Casă bilete

Hol parter

Cameră oaspeți

Salonul de oaspeți

După 1904, Doamna Elena a revenit la Ruginoasa, unde a renovat biserica, mutând osemintele domnitorului într-o criptă amenajată în interiorul acesteia, existentă și astăzi. Doamna Elena s-a ocupat de reamenajarea reședinței. Mobilierul a fost comandat de una dintre cele mai prestigioase firme de profil de la Paris, Casa P. Mazaroz Ribailier. Fiecare cameră a fost mobilată într-un stil diferit, potrivit modei epocii lui Napoleon III. În sălile palatului se află mobilier în stil neogotic, în acord cu arhitectura clădirii, precum și piese în stil „Rochefoucault”. După 1909, Palatul Ruginoasa, tot din motive financiare și în concordanță cu unele clauze testamentare, revine spitalului „Caritatea” ceea ce face ca întreaga proprietate să fie cedată Regiei Autonome C.F.R., care amenajează un sanatoriu pentru ceferiști.

În timpul primului război mondial, spitalul este transformat provizoriu în spital militar. În cel de-al doilea război mondial și după, până în 1950, datorită bombardamentelor, incendiilor și jafurilor, palatul ajunge o ruină, anexele (clădirea pentru personal, bucătăria, spălătoria și grajdurile) dispărând în totalitate, iar moșia luând drumul noii orânduiri - colectivizarea, iar parcul fiind defrișat.

În 1944, când linia frontului se apropia de Ruginoasa, osemintele Domnitorului au fost evacuate la Curtea de Argeș, pentru a se evita o eventuală profanare. Palatul și biserica de aici au fost, într-adevăr, foarte afectate de război, aduse în stare de ruină. De aceea, după refugiu, osemintele lui Alexandru Ioan Cuza au fost depuse în biserica Trei Ierarhi din Iași (unde se află și astăzi), alături de rămășițele domnitorilor Vasile Lupu și Dimitrie Cantemir.

Ansamblul arhitectonic de la Ruginoasa a fost foarte grav afectat de distrugerile din timpul celui de-al doilea război mondial.

Între 1968-1978, Ministerul Culturii și Consiliul Regional Iași au inițiat o acțiune de consolidare, restaurare și amenajare a palatului în muzeu, în memoria primului domnitor al Unirii – Alexandru Ioan Cuza. Proiectele au fost întocmite la Iași, la Institutul Județean de Proiectare. Șef de proiect, inițial a fost Ilie Costinescu (pacient în 1919 al spitalului din Palat), iar apoi a fost continuat de arhitectul Ovidiu Alexievici până la terminarea lucrărilor.

Din 1980, acesta a fost inclus în structura Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași, care a organizat aici Muzeul Memorial „Alexandru Ioan Cuza”, deschis publicului pentru prima dată în 1982.

Salonul de recepție

Bufet cămară

Obiecte etnografice

Sufragerie

Între anii 2008-2013, fosta reședință domnească a fost consolidată, restaurată și amenajată, astfel clădirea recăpătându-și strălucirea de altădată. În perioada 2012-2013, palatul a fost supus unei noi amenajări muzeale, care a pus accent pe un spațiu documentar dotat cu sisteme interactive: holograma domnitorului Cuza care redă unul dintre cele mai cunoscute discursuri ale domnitorului, touchscreen-uri care prezintă informații privitoare la familiile Sturdza și Cuza, la istoricul palatului și a domeniului de la Ruginoasa.

Reconstituirile de interioare sunt atât de reușite încât încăperile redau ambianța caracteristică mijlocului secolului al XIX-lea. La parter sunt camerele de oaspeți, sufrageria și cămara-bufet.

Încăperea cea mai spațioasă de la parter, cu ieșire directă spre terasă și grădină, este amenajată ca sală de conferințe și pentru alte activități culturale. La etaj se regăsesc salonul cel mare, dormitorul și cabinetul de lucru al domnitorului, biblioteca, dormitorul Doamnei Elena Cuza, camerele fiilor Dimitrie și Alexandru, precum și camera servitorilor. În noua amenajare, Palatul de la Ruginoasa vine să reîntregească rețeaua muzeală românească cu unul dintre cele mai atractive obiective.

Starea clădirii înainte de executarea lucrărilor de consolidare și restaurare:

- existau degradări ale structurii de rezistență, datorită în principal umidității excesive provenite din evacuarea defectuoasă a apei din precipitații și bălțirea în preajma clădirii care a condus la umezirea fundațiilor;
- trotuarul perimetral era distrus în totalitate;
- tencuiala exterioră prezenta degradări majore datorate atât infiltrațiilor de apă, cât și igrasiei;
- la nivelul parterului, pe o înălțime de circa 1,20 m, exista igrasie;
- majoritatea pervazurilor ferestrelor erau distruse, datorită lipsei lăcrimarilor;
- învelitoarea acoperișului era ruginită mai mult de jumătate, iar structura din lemn a șarpantei era afectată;
- în interior pardoselile parterului realizate din mozaic au fost puternic fisurate datorită tasărilor din umiditatea umpluturii. Fisuri mari au existat și deasupra golurilor de la ferestre;
- pardoselile din parchet de la unele încăperi ale etajului prezentau degradări datorită funcționării defectuoase a sistemului de încălzire.

Scară interioară

Bibliotecă

Biroul lui Cuza

Hol etaj

Măsurile de intervenție

În scopul reducerii umidității generale (care ar fi putut influența direct structura de rezistență a clădirii) s-au întreprins următoarele măsuri:

- injectarea fundațiilor de la adâncimea de 1 m până la cota terenului natural cu lapte de ciment cu adaos de hidrofobizant;
- injectarea soclului clădirii cu lapte de ciment pentru obturarea discontinuităților și ruperea capilarității;
- injectarea locală a fisurilor existente în pereții din zidărie de cărămidă, atât la parter cât și la etaj;
- pentru eliminarea umidității captive în interiorul perimetrului fundației s-au realizat piloți forți umpluți cu 2,50 m var nestins și 1,50 m argilă în încăperile perimetrice;
- s-a realizat un dren perimetral la 3 m adâncime, dispus la 5 m de clădire pe 3 m adâncime în vederea îndepărtării apelor meteorice de clădire;
- refacerea integrală a trotuarului pe tot perimetrul clădirii pe 1 m cu pantă spre exterior;
- refacerea sistemului de colectare și preluare a apelor pluviale de pe acoperiș, terase și balcoane (jgheaburi, burlane, gheighere, rigole etc.) astfel încât apele din precipitații să fie îndepărtate de clădire într-un mod eficient, printr-un colector pluvial, fără a mai crea posibilitatea infiltrațiilor la nivelul trotuarelor și fundațiilor clădirii.

Consolidarea elementelor structurale s-a realizat astfel:

După decopertarea zidurilor existente s-au pus în evidență zonele afectate de degradări (fisuri în ștrepi, cărămizi fisurate, zone deplanate etc.) Funcție de zona afectată s-a procedat la chituirea fisurilor de mici dimensiuni, legarea cu scoabe și injectarea fisurilor medii și refacerea zonelor grav afectate prin desfăcerea zidului și refacere. Injectarea zidurilor a urmărit sporirea rezistenței zonelor afectate de umiditate. La decopertare s-a pus în evidență și modul în care erau legate planșeele de zidurile portante.

Instalațiile de încălzire-climatizare

Alimentarea cu energie termică a Palatului “Alexandru Ioan Cuza” – Ruginoasa s-a făcut cu agent termic propan înmagazinat într-un rezervor de 5 tone amplasat în exteriorul muzeului ce alimenta o centrală. Rețeaua de încălzire era veche și incorect dimensionată astfel că în muzeu nu era o temperatură normală, iar costurile pentru lunile de iarnă erau foarte mari.

Pentru evitarea acestor neajunsuri s-au montat ventiloconvectoare care să permită atât încălzirea pe timpul iernii cât și climatizarea pe timpul verii, ceea ce permite crearea unui ambient corect necesar în muzeu. Agentul termic pentru încălzire este produs de centrala termică amplasată în anexa special amenajată pentru centrala cu combustibil solid (cazanul) și în anexe (birouri) cele două centrale electrice. Centrala cu combustibil solid are opțiune și pentru gaz. S-a ales această soluție deoarece la acel moment se lucra la rețeaua de gaz. Agentul de răcire este asigurat de un chiller amplasat la exteriorul clădirii. Evacuarea gazelor rezultate în urma arderii s-a făcut printr-un coș de fum.

Camera de toaletă
a Domnitorului

Dormitorul
Domnitorului

Marele salon

Salonul Elenei
Cuza

Instalațiile sanitare

Alimentarea cu apă s-a realizat din puțul existent pe proprietate. S-a montat o pompă submersibilă și un rezervor de hidrofor cu capacitatea de 750 l în incinta punctului termic. Din acest vas s-a asigurat necesarul de apă rece atât pentru palat cât și pentru anexele acestuia. Apele uzate provenite din incintă au fost canalizate către pâraul din zonă. Atât fosa termică cât și căminul de preluare a apelor meteorice au fost amplasate la limita proprietății cu posibilitatea conectării la rețeaua de canalizare ce este în construcție în zonă. Pentru rezerva de apă intangibilă de stingere a incendiilor există un rezervor de 120 m.c. Acesta este alimentat prin colectarea mai multor izvoare. Către rezervor există și o conductă suplimentară de la fântână, pentru cazul în care este necesară o umplere rapidă a rezervorului. S-a prevăzut o pompă de rezervă

egală cu cea în folosință și s-a asigurat o a doua sursă de energie electrică (de rezervă) prin prevederea unui grup electrogen.

S-au prevăzut instalații de semnalizare optică și acustică a nivelului apei pentru hidranți. Grupul de pompare a fost amplasat în căminul existent în vecinătatea rezervorului. Apa asigurată de acest grup de pompare se folosește doar pentru stingerea incendiilor. Transportul apelor uzate menajere și meteorice s-a realizat pe rețele diferite. Apele uzate menajere au fost trecute printr-o stație de epurare totală ape uzate.

Instalații electrice

S-au realizat instalații electrice aferente centralelor termice, ventiloconvectoarelor, instalației de iluminat interior, exterior și curenților slabi.

Alimentarea cu energie electrică a instalațiilor interioare și a iluminatului exterior s-a realizat dintr-un tablou general. Puterea instalată la nivelul instalației de iluminat și prize $P_i=415$ kw. Puterea simultan absorbită $P_s=197,6$ kw, iar iluminatul exterior este $P_i=7,5$ kw, $P_s=7,5$ kw. Tablourile aferente instalației de iluminat și prize și instalația de iluminat exterior sunt monofazate.

Instalația de legare la pământ

Pentru protecție împotriva atingerilor indirecte instalația s-a legat la cea existentă aferentă clădirii și s-a completat cu platbandă.

Instalația electrică aferentă ventiloconvectoarelor

Pentru instalația de alimentare cu energie electrică a ventiloconvectoarelor s-au montat circuite electrice alcătuite din conductori protejați în tuburi PVC sau IPEZ pentru alimentarea receptorilor monofazați.

Instalații de curenți slabi

S-au realizat sisteme de supraveghere și alarmare antiefracție, supraveghere și monitorizare video, control acces și sistem perimetral.

Sistem stingere incendiu – hidranți

Pompele existente au fost înlocuite cu un grup de pompare format din 3 pompe cu turație variabilă (2 pompe active și una de rezervă), pompe care au fost prevăzute cu pornire automată și pornire manuală.

Lucrările s-au executat în perioada 2008-2013.